

Geachte relatie,

Hamaland Advies is een onafhankelijk adviesbureau op het gebied van Archeologie, Milieu en Ruimtelijke Ordening. Wij hebben ons toegelegd op de advisering en ondersteuning van (gemeentelijke) overheden, projectontwikkelaars, bouwers, ingenieursbureaus en landschapsarchitecten. Hamaland heeft ruime ervaring met: archeologisch projectmanagement en directievoering, aanbestedingen, beleidsadvies, het opstellen van quickscans, Programma's van Eisen, bureauonderzoeken, integrale bodemonderzoeken en beoordeling van onderzoeken door derden. De oorsprong van ons bedrijf ligt in de bouwwereld en de GWW sector en Hamaland Advies kent haar belangen daarom als geen ander. Het werkgebied van Hamaland Advies omvat hoofdzakelijk de provincies Gelderland, Overijssel, Drenthe, Utrecht en Zuid-Holland.

Voor u ligt de derde nieuwsbrief van ons bedrijf. Door de drukke werkzaamheden is het ons helaas niet gelukt om rond het zomerreces een nieuwsbrief uit te brengen. Vandaar dat u nu een dubbeldik kerstnummer van ons ontvangt. Het jaar 2009 bracht ons opnieuw bijzondere bodemschatten en interessante en leuke nieuwsfeiten. Zo werd deze zomer bijvoorbeeld een bijzondere prehistorische hak gevonden in het Centrum van Coevorden, waarover later meer. Bijzonder was ook het grote aantal bodemvondsten uit Coevorden dat ons door (detector) amateurs voor studie ter beschikking is gesteld. Behalve in Coevorden is Eric van der Kuijl momenteel in Emmen druk bezig met het opstellen van het archeologiebeleid. Tevens coördineert hij namens gemeente Emmen de voorbereidingen voor de beleidsadvieskaart van de Hondsruggemeenten (Aa en Hunze, Borger-Odoorn en Tynaarlo) dat in 2010 zijn beslag moet krijgen. Wij waren daarnaast betrokken bij de beoordeling van de beleidsadvieskaarten van gemeente Oost Gelre en gemeente Aalten, die dit jaar gereed kwamen. In Provincie Zuid-Holland waren wij actief als beleidsadviseur voor de gemeente Zederik, waar een groot aantal bestemmingsplannen kon worden beoordeeld en archeologische onderzoeken werden begeleid. Voor diverse opdrachtgevers hebben wij Programma's van Eisen geschreven, onderzoekskosten geraamd en bestemmingsplannen en onderzoeksrapporten getoetst. Voor een aantal opdrachtgevers onderzoeken wij momenteel nog de mogelijkheden om 'Archeologie Vriendelijk' te kunnen bouwen (Avribo), dat wil zeggen, bouwen zonder op te hoeven graven. Het

jaar 2009 was voor ons een buitengewoon druk maar succesvol jaar. Wij hopen U ook in 2010 weer van dienst te kunnen zijn. Wij wensen u prettige feestdagen en een gelukkig Nieuwjaar en uiteraard veel leesplezier met deze nieuwsbrief.

Hamaland Advies

Eric van der Kuijl en Judith Rohling

Adviezen op het gebied van
Archeologie, Milieu & Ruimtelijke Ordening

Archeologie

Sinds september 2007 is de nieuwe Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) van toepassing. In deze herziening van de Monumentenwet 1988 zijn de uitgangspunten van het Europese 'Verdrag van Valetta' (Malta) voor Nederland uitgewerkt. Bij de ruimtelijke inrichting van ons land dienen cultuurhistorische en archeologische belangen meegewogen te worden en waar mogelijk te worden gespaard en bewaard. De Rijksoverheid heeft bestemmingsplannen en ontgrondingsvergunningen als uitgangspunt genomen voor de archeologische monumentenzorg. Middels bouw-, sloop-, en aanlegvergunningen dienen via het bestemmingsplan kaders te worden gegeven hoe met het archeologisch erfgoed in de bodem dient te worden omgegaan. Gemeenten hebben de mogelijkheid om binnen de wettelijke kaders en regelgeving een eigen koers te varen. Hamaland adviseert u graag hier invulling aan te geven

Milieu

In veel gevallen is het noodzakelijk om in het kader van de ruimtelijke onderbouwing een bodemonderzoek uit te laten voeren. Soms kan worden volstaan met een beperkt historisch onderzoek, bijvoorbeeld bij verkooptransacties van woningen en bedrijfspanden. In andere gevallen, zoals bijvoorbeeld bij de aanvraag van een bouwvergunning, kan een uitgebreid bodemonderzoek noodzakelijk zijn. Hamaland Advies werkt samen met een netwerk van deskundige en gecertificeerde partners om maatwerk te kunnen leveren op het gebied van bodemonderzoek, bodemadvies en beleid. Daarnaast is Hamaland deskundig op het gebied van multidisciplinair onderzoek, bijvoorbeeld bij de combinatie van archeologisch onderzoek en bodemsanerings-, geotechnisch- of explosievenonderzoek. Hierdoor worden wij vaak ingeschakeld bij complexe projecten en situaties waarvoor een specifieke risico inschatting noodzakelijk is. Dit maakt ons tot een veel gevraagde partner voor zowel gemeenten als bedrijven.

BODEMNIEUWS

Ondergrondse opslag van CO2 in Barendrecht leidt tot felle protesten

BARENDRECHT - Ministers Cramer en Van der Hoeven zijn onlangs fel bekritiseerd tijdens een speciale gemeenteraadsvergadering in Barendrecht (RTL Nieuws, 1 december).

Inwoners, de gemeente en de provincie verzetten zich al sinds de eerste plannen fel tegen de ondergrondse opslag van CO2 in Barendrecht. De gemeente Barendrecht vindt dat het kabinet de financiële argumenten en de opstelling van Shell, de initiatiefnemer van het project, de doorslag heeft laten geven.

De extra raadsvergadering - meer een informatiebijeenkomst - was verplaatst naar een grotere locatie, omdat er heel veel boze inwoners werden verwacht. En die waren er. De ministers hadden toegezegd om uitleg te komen geven over de plannen van de regering, en daar hebben ze zich aan gehouden. Ze beantwoordden vragen van de ongeruste mensen en reageerden op hun kritiek.

Vanaf 2011 zou in twee vrijwel lege gasvelden, waarvan één onder een wijk met 7600 woningen, jaarlijks 300.000 ton CO2 gepompt moeten worden. Volgens de bewoners en gemeente zijn de risico's van de opslag nog niet duidelijk.

Wethouder Simon Zuurbier: 'Het kabinet is blind voor de zorgen van de inwoners van Barendrecht. De ministers slaan met hun besluit de oproep van de voltallige Provinciale Staten en het college en gemeenteraad van Barendrecht in de wind. Bovendien worden de conclusies van vrijwel alle onderzoeken genegeerd.' Barendrecht en de provincie Zuid-Holland zijn niet de enige die geen zin hebben in CO2 onder hun grond. Gedeputeerde Staten van Friesland besloten op 27 november dat zij geen CO2-opslag in de Friese bodem willen.

(Bron: www.bodemnieuws.nl)

Opraving nieuwbouw gemeentehuis levert spectaculaire bodemvondsten op

Vanaf de zomer in 2008 hebben er opgravingen plaatsgevonden naast het Kasteel in Coevorden. De opgravingen die door Hamaland Advies namens gemeente Coevorden werden gecoördineerd, hebben in het totaal bijna een jaar in beslag genomen. Op de plek naast het Kasteel verrijst momenteel het nieuwe gemeentehuis van Coevorden. In drie campagnes werd in totaal 1.750 m² van het plangebied onderzocht tot een maximale diepte van 6,5 m-mv. Hierbij werd de bouwput die verdeeld was over vijf afzonderlijke deelgebieden, volledig onderzocht. Er werden bij de laatste campagne maar liefst 18.000 verschillende objecten geborgen, waaronder enkele topstukken zoals een complete set voetboeien en een prehistorische hak. Met name de laatste vondst kreeg behoorlijk wat aandacht in de regionale en landelijke pers. We hebben dan ook te maken met een voor Nederland zeldzame vondst. Met de opgraving die aan de zuidzijde van het Kasteel van Coevorden plaatsvond werd bovendien aangetoond dat er al in de Midden-Steen-tijd mensen woonachtig waren op de plaats waar later het Kasteel verrees.

Voor het proefsleuvenonderzoek is aanvankelijk slechts een klein gedeelte van het terrein onderzocht. Hierbij werd een proefsleuf van circa 75 x 10 m aan de westzijde van het plangebied aangelegd (tegen de Weeshuisweide aan). Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd door ARC b.v. uit Groningen (www.arcbv.nl). De daaropvolgende opgraving werd uitgevoerd door Archeodienst Gelderland (www.opgravingsbedrijf.nl).

Sporen uit de Middeleeuwen

De middeleeuwse sporen bestaan uit een kasteelgracht met diverse vullingslagen, die veelal in de 16e eeuw te dateren zijn. De onderste lagen zijn laatmiddeleeuws. De vullingslagen zijn schavenderwijs verdiept en bleken uiteindelijk zeer vondstrijk te zijn. Hierin bevond zich onder meer kogelpot- en pingsdorf-aardewerk uit de 11e tot en met de 13e eeuw. Ook zijn loden haakbuskogels gevonden. Een haakbus was een primitief soort geweer waarmee een soort van loden proppen konden worden afgeschoten. Uit de datering van het vondstmateriaal kan worden afgeleid dat de laatmiddeleeuwse kasteelgracht aan het einde van de 16e eeuw gedempt is. Een munitiekistje is tijdens of vlak voor deze demping in de gracht gevallen, wellicht tijdens het Beleg van Maurits in 1592. Ook zijn er mogelijk slooprestanten (kloostermopfragmenten) van de ringwal om

Ruimtelijke Ordening

Bestemmingsplannen moeten om de 10 jaar worden geactualiseerd. Met de invoering van de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) mogen gemeenten ook "beheersverordeningen" opstellen voor gebieden waarin geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen worden voorzien. De wijze waarop gemeenten omgaan met het verlenen van een vrijstelling kan verschillend zijn. Elke gemeente heeft haar eigen bevoegdheid tot het instellen van beleid voor het verlenen van een vrijstelling. Bij bestemmingsplanwijzigingen is vaak sprake van toetsing op verschillende aspecten zoals geluid(shinder), flora en faunawetgeving, externe veiligheid, etc. Hamaland Advies zorgt met erkende partners voor een vlotte en gedegen afwikkeling van bestemmingsplanprocedures. Informeer gerust eens naar de mogelijkheden. Tot slot. Wat doet Hamaland nog meer? Wij leveren onder meer de volgende diensten:

- selectiebesluiten en adviezen
- projectplannen
- second opinion bij advisering door derden
- begrotingen voor onderzoek
- beoordelingen van offertes
- tentoonstellingen
- publicaties
- ondersteuning voor bedrijven bij uitwerking van (oud) onderzoek

de motte aangetroffen in de gracht. Na de uiteindelijke invulling van de gracht is dit deel van het terrein opgehoogd ten behoeve van de bouw van het zuidoostelijk gelegen bastion van de citadel. De ophogingslagen voor het bastion bestaan uit humeus kleilig zand met antropogene insluitsels.

De laatmiddeleeuwse gracht heeft een aansluiting met een vermoedelijk naar het zuidoosten lopend stroompje. De aansluiting van dit riviertje met de gracht was voorzien van een beschoeiing geconstrueerd uit (hergebruikt) hout. Het grootste deel van dit riviertje is vergraven bij de aanleg van de citadelgracht, alleen de onderste vulling was nog traceerbaar. Hierin bevonden zich onder andere kogelpot- en pingsdorfscherven en een glis (benen schaats). Het aardewerk kan worden gedateerd in de 11e en 12e eeuw.

Sporen uit de Nieuwe Tijd

Sporen uit de Nieuwe Tijd (na 1500) zijn afkomstig van de rand van het bastion en de citadelgracht. Het meeste vondstmateriaal uit de grachtvullingen dateert uit de 18e eeuw. Er is echter in het veld een kleine component ouder materiaal waargenomen, wellicht uit de Late Middeleeuwen of het begin van de Nieuwe Tijd. Nader onderzoek van het vondstmateriaal zal nog inzicht moeten geven in specifieke dateringen. Op de scheiding van de kasteel- en citadelgracht is een rij ronde palen aangetroffen. Deze ronde palen maken onderdeel uit van de palissaderij die aan de voet van de citadelwal in het water stond. Voor het bastion zijn in de citadelgracht veel kanonskogels gevonden, die tijdens een belegering van het bastion zijn afgeketst tegen deze houten palissade en die in de gracht zijn gerold. Het is mogelijk dat dit tijdens één van de vele belegeringen in de 16e eeuw of bij de belegering van 1672 is gebeurd. Bijzondere vondsten gerelateerd aan het militaire gebruik van het terrein zijn, naast een grote hoeveelheid musket- en kanonskogels, een bom en een complete ijsbijl.

In de gracht zijn beschoeiingen aanwezig van het versmallen of dichtgooien van de citadelgracht. Aan de zuidzijde bevindt zich het secreet en een latere riolering van de voormalige hoofdwachter. Het secreet heeft boven de gracht gestaan. Het riool, destijds een 'pompe' genoemd, is gedeeltelijk gemetseld en gedeeltelijk van hout gebouwd en is aangelegd in de vullingen van de inmiddels gedeeltelijk opgevulde gracht. In de grachtvulling is veel aardewerk geborgen, maar ook dierlijk botmateriaal (slachtafval), leren schoenen, bewerkt hout, talloze fragmenten van kleipijpen en veel metalen voorwerpen waaronder veel munitie.

Overzicht van de bouwput voor het nieuwe gemeentehuis in Coevorden met de aangetroffen sporen.
Tekening: ARC b.v. Groningen

Voorlopige synthese

Het proefsleuvenonderzoek en de daarop volgende twee opgravingscampagnes voor de nieuwbouw van het gemeentehuis hebben een nieuwe kijk gegeven op de vroegste bewoningsgeschiedenis van Coevorden en de ontwikkeling van het Kasteel. Allereerst is er onder de Kasteelgracht een waterloop tevoorschijn gekomen die met een boog langs de westzijde van de motte gelopen heeft. Dit natuurlijke watertje, vermoedelijk een zijtak van het Drostendiep, is de vermoedelijke voor-

Foto: de aangetroffen prehistorische hak (foto: Kees Lieben).

ganger van de kasteelgracht. Een theorie zou kunnen zijn, dat het watertje een natuurlijke verdediging vormde aan de westzijde van het dan nog te bouwen Kasteel. In de 10e of 11e eeuw is het riviertje beschoeid en is mogelijk een aftakking is gegraven aan de oostzijde van het latere Kasteel. Met de uitkomende grond zou dan de motte opgeworpen kunnen zijn waar later het Kasteel op gebouwd zou worden. Uiteraard gaat het hier nog om een voorlopige hypothese. Om dit te kunnen bewijzen zou er meer onderzoek gedaan moeten worden, met name aan de oostzijde

van het Kasteel. Ook de ontwikkeling van de motte en de aanleg van de citadel en de citadelgracht konden nauwkeurig in kaart worden gebracht. Kenmerkend voor de vestingperiode is het grote aantal militaire voorwerpen, vooral geschutsprojectielen en ander wapentuig (zie afbeelding 5, links), die de getuigenissen vormen van de vele belegeringen die het Kasteel heeft moeten doorstaan. Vele duizenden vondsten wachten nog op conservering en uitwerking, een klus die nog zeker twee jaar in beslag zal gaan nemen.

Het ligt in de bedoeling om de resultaten van de opgravingen in het Centrumplan samen te vatten in een publieksboek. Hierover worden momenteel gesprekken gevoerd met de archeologische bedrijven en gemeente Coevorden. De coördinatie is in handen van Rob Buschmann, beter bekend als vormgever van o.a. de Dikke van Dale.

Archeologisch onderzoek op de Noordbargeres in Emmen

De gemeente Emmen heeft het startschot gegeven voor een uitgebreid archeologisch onderzoek op de Noordbargeres in Emmen. Daar moet binnen enkele jaren het nieuwe dierenpark met theater verrijzen.

Voor de bouw daarvan begint, wordt nu eerst de historie van de es laagje voor laagje blootgelegd. De komende drie weken worden er zogenoemde proefsleuven gegraven. Op basis van de vondsten die worden gedaan, wordt vervolgens bepaald waar verdere opgravingen gewenst zijn.

(Bron: www.dvhn.nl)

Naschrift van de redactie: Op grond van de resultaten van het in de zomer afgeronde onderzoek kon bepaald worden dat zich op de es een prehistorisch dorp bevindt uit de Late Bronstijd t/m de Midden IJzertijd.

Mogelijk toch woningbouw Molenakkers II in Dalen

Molenakkers II komt mogelijk toch weer in beeld als uitbreidingsgebied van Dalen. De gemeente Coevorden gaat opnieuw onderzoeken of gedeeltelijke bebouwing van het gebied toch mogelijk is.

Uitbreiding van de woonwijk Molenakkers stond begin deze eeuw op het programma, maar vanwege waardevolle archeologische vondsten werd daar in 2004 een streep doorgezet. Er waren sporen van een oude nederzetting en resten van grafvelden aangetroffen. Nieuw inzichten op het gebied van archeologie zijn voor burgemeester en wethouders aanleiding om opnieuw Molenakkers II als mogelijke bouwlocatie te onderzoeken. Wat ook meespeelt is dat vanwege bevolkingskrimp er minder woningen gebouwd hoeven te worden.

Wellicht bestaat nu de mogelijkheid om op een deel van het terrein woningen te bouwen en gelijktijdig de rest van het gebied als archeologisch monument te bestempelen.

Coevorden wil nu in kaart brengen hoe groot de toekomstige woningbehoefte is in Dalen en op welke locaties er eventueel gebouwd kan worden.

Bron: Dvhn 26-11-2009.

Hamaland Advies bestudeert op dit moment samen met gemeente Coevorden en Provincie Drenthe wat de mogelijkheden zijn voor plangebied Molenakkers II. Het plangebied herbergt bijzondere en behoudenswaardige archeologische resten die van provinciaal belang zijn. Reden genoeg om een zorgvuldige afweging te maken hoe met de archeologische resten om te gaan.

Verloren gegane archief overgedragen aan het Bisdom Trier

In april 2009 ontvingen wij van de heer Joop van Stratum, een Nederlandse makelaar in de Eifel, een oude grote houten beslagen kist die gevonden was in een pastorie. Nadat de kist ontdaan was van papiersnippers en muizenkeutels, bleek de inhoud van grote historische waarde te zijn. In de kist was het nagenoeg complete kerkelijk archief van de Parochiekerk van Esch en de Filiaalkerk van Feusdorf bewaard gebleven. Het archief bevat naast de boekhouding van de parochie ook veel per-

soonlijke informatie van de kerkgemeenschap. Bijzonder zijn bijvoorbeeld de nog verzegelde enveloppen uit WO I van soldaten die naar het front moesten. Waarschijnlijk gaat het om legaten voor het geval de soldaten niet meer terug mochten keren van het front. Ook geven de belastingboeken veel inzicht in de verdeling van het grondbezit en het grondgebruik van generatie op generatie. Daarnaast zijn er veel persoonlijke brieven die een kijkje geven op het dagelijkse leven in de Eifel vanaf het eerste kwart van de 17e eeuw. Nadat alle stukken gereinigd en uitgezocht waren en verpakt waren in zuurvrij papier, is een afspraak gemaakt met Herr Stefan Nicolay, archivaris van het Bistumsarchiv van Trier. Nadat de zware kist met inhoud was overgedragen kregen wij persoonlijk een rondleiding van de heer Nicolay. Fraaie perkamenten banden en oorkondes van bisschoppen uit de 12e en 13e eeuw met mooie zegels konden worden bewonderd. Bijzondere en zeldzame getijdenboeken en liedboeken konden ingezien worden. Het werd al met al een fascinerende dag in Trier. Wij hopen dat de documenten een goede bestemming krijgen in het archief van het bisdom Trier.

Archiv Pfarrkirche Esch und Filiakirche Feusdorf (Eifel)	
Esch	Jahren
Jahresrechnung	1706, 1782, 1785-1796, 1842-1845, 1853-1854, 1868-1869, 1879-1883, 1889, 1893-1922, 1925-1935
Voranschlag Frühmesse	1883-1884, 1889-1890, 1892-1900, 1903, 1907-1913, 1915-1919, 1922-1923, 1925-1934, 1958
Frühmessefonds	1819, 1827, 1836, 1837-1839, 1878-1879, 1899-1922
Prüfung	1877-1879, 1884, 1886-1887, 1893, 1898, 1912-1913, 1915-1916, 1918-1922, 1925, 1928-1930, 1934
Budjet	1827, 1838, 1868, 1870-1871, 1875-1876, 1879-1880
Hebe Rollen	1904, 1918, 1925, 1928-1929
Korrespondenz Allgemein	ab 1630 bis 1950
Quittungen Allgemein	19/20. jH, 2 Paketen
Bänder vom Pfarramt Esch	8 stuck 19./20. jH (es fehlen einige)
Feusdorf	Jahren
Jahresrechnung	1737-1740, 1790-1796, 1796-1810, 1809-1815, 1816-1857, 1859-1868, 1871-1875, 1877-1884, 1893-1898
Voranschlag Frühmesse	1883-1885, 1904-1909, 1911-1919, 1922-1923, 1926-1927
Prüfung	1933-1934
Budjet	1856, 1868, 1879-1880

Tabel hierboven: overzicht van de aangetroffen documenten uit Esch en Feusdorf

Op 15 oktober 2009 vond bij de RCE de NoaA bijeenkomst over de Archeologie van de Tweede Wereldoorlog plaats. Hamaland Advies is een warm pleitbezorger van het feit dat het erfgoed van WO I en WO II meer onder de aandacht wordt gebracht bij het professionele werkveld. Met het langzamerhand uitsterfen van de laatste ooggetuigen, is er een toenemende aandacht voor de geschiedenis van WO I en WO II en daarmee ook voor de materiële getuigenissen in de bodem. Dit blijkt ook het feit dat de RCE hieraan onlangs een NoaA lezing had gewijd, die zeer goed bezocht werd door professionals en amateurs die zich op een of andere manier bezighouden met deze materie.

Resten uit de Tweede Wereldoorlog worden gelukkig steeds vaker gedocumenteerd tijdens archeologisch onderzoek, maar er is nog steeds vooral bij niet-archeologen (zoals detectoramateurs of defensie) belangstelling voor deze periode. Niet alleen vallen deze resten wel degelijk onder de monumentenwet, als archeologen hebben we ook echt wat toe te voegen aan de kennis over deze periode. Helaas wordt er in de huidige NOaA-hoofdstukken nauwelijks tot geen aandacht aan de Tweede Wereldoorlog geschonken. Tijd dus om het thema eens verder uit te werken! Ruurd Kok, provinciaal archeoloog in Utrecht en auteur van een artikel over hetzelfde onderwerp in de Archeobrief, zal deze ochtend een lezing verzorgen over de archeologische onderzoeksvragen en –methodieken. Daarnaast zal kapitein Paul Petersen, stafofficier vliegtuigberging bij defensie, een lezing geven over vooronderzoek van vliegtuigbergingen (nat en droog), de berging, deponering, het samenspel met andere overheden en de uitdagingen van de handhaving. Afsluitend kunnen we, naast de discussie over dit onderwerp, met de aanwezigen verkennen of de vragen en methodieken die hier aan de orde komen ook over zijn te zetten naar oudere perioden, zoals de tachtigjarige oorlog. Het thema krijgсарcheologie verdient meer aandacht!

Bergen van vliegtuigwrakken uit de Tweede Wereldoorlog (Paul Petersen)

Het bergen van de vliegtuigwrakken uit de Tweede Wereldoorlog is een activiteit die door de Vliegtuigbergingsdienst van Koninklijke Luchtmacht al sinds begin jaren vijftig wordt uitgevoerd. Veel organisaties en amateur archeologen houden zich op verschillende manieren bezig met de WOII-luchtvaart. Hoe verloopt nu een onderzoek en de berging van een WOII-vliegtuigwrak? In welke hoedanigheid worden de wrakken aangetroffen en wat komt men dan zoal tegen? Vraag blijft of datgene wat op een wraklocatie wordt aangetroffen ons ook nieuwe informatie kan verschaffen omtrent de WOII-luchtvaart? Aan de hand van praktijk-

Resten van een geborgen vliegtuigwrak in Oude Tonge.

Resten van het Duitse radiopeilstation Teerose bij Terlet.

voorbeelden zal een indruk worden gegeven die mogelijk bijdraagt aan de beeldvorming en discussie t.a.v. van WOII-vliegtuigwrakken en hun archeologische waarde.

Archeologie van de Tweede Wereldoorlog (Ruurd Kok)

Wat kan de archeologie nog toevoegen aan alle documenten uit de oorlog en aan de onophoudelijke stroom historische publicaties? Dit is een vraag die vaak wordt gesteld wanneer archeologie van de Tweede Wereldoorlog ter sprake komt. De Tweede Wereldoorlog is inderdaad een

van de best gedocumenteerde perioden van onze geschiedenis. Dat geldt echter niet voor ieder aspect van de oorlog. Historische bronnen, zoals foto's en (ooggetuigen)verslagen, geven bijvoorbeeld maar zeer beperkt of eenzijdig informatie over het verloop van de gevechten zelf. De volgende vraag is op welke wijze archeologisch onderzoek een bijdrage kan leveren aan onze kennis over deze onderbelichte of onbekende kanten van de oorlog. Aan de hand van recent onderzoek op de Grebbeberg wordt aangegeven welke informatie gericht archeologisch onderzoek kan opleveren.

Bron: www.noaa.nl

OVERIG BODEMNIEUWS

Het boek 'Gebruikte Bodem is beschikbaar !

Het boek 'Gebruikte Bodem' is geactualiseerd. In september 2009 is de nieuwe oplage gedrukt en dus beschikbaar. Het boek kost € 50,- incl. BTW en verzendkosten.

U kunt het boek bestellen via de website: www.gebruiktebodem.nl.

Het boek kan gelezen en bestudeerd worden als een snelle maar ook brede en degelijke introductie in het werkveld. Dat maakt het boek geschikt voor scholieren en studenten, ambtenaren van gemeenten en provincies, milieudiensten, nutsbedrijven. Dit betreffen zowel 'instromers' in het werkveld als meer ervaren mensen die hun kennis willen uitbreiden of actualiseren of op zoek zijn naar 'overzicht'. Maar ook voor probleembezitters, zowel bedrijfsmatig betrokkenen als bewoners op verontreinigde grond, kan het boek een waardevolle introductie zijn. Het boek kenmerkt zich door een erg toegankelijke schrijfstijl.

De onderwerpen op een rij: • Bodembeleid • Wetgeving & handhaving • Preventieve bodembescherming • Bodemkunde & geohydrologie • Chemie & toxicologie • Risicobeoordeling • Bodemonderzoek • Saneren: onderzoek, beschikkingen, aanbesteding etc • Saneren: de technieken • Waterbodems • Grondstromen •

Veiligheid • Kwaliteit bij bodemonderzoek en bodemsanering • Bodemverontreiniging en communicatie • Ruimtelijke ordening en bodemverontreiniging • Risico-beleving en de waarde van vervuild vastgoed • Archeologisch onderzoek • Projectmatig werken

Aan deze uitgave van het boek is gewerkt door 46 collega's uit het werkveld, waaronder Eric van der Kuijl van Hamaland-Advies (hoofdstuk Archeologie). Zij hebben, onder redactie van Charles Odekerken opgeschreven wat zij belangrijke informatie vinden voor nieuwe instromers in ons werkveld.

Ze schreven niet alleen objectieve teksten maar ook artikelen met hun mening en visie. Alle auteurs worden, inclusief foto, bij hun onderdeel geïntroduceerd.

UITGELICHT

Mijn naam is Patrick Folkersma (39) van CQ COLOGNE.

Na 15 jaar werkervaring in de archeologie en de explosievenopsporing (in verschillende Europese landen, waaronder Nederland) ben ik sinds 2 jaar zelfstandig onafhankelijk adviseur op het gebied van explosievenopsporing, archeologie, en milieu. Daarnaast bied ik geofysische prospectiemethoden voor de archeologie aan, om op snelle en relatief goedkope wijze aanvullende informatie over aanwezige archeologie te verkrijgen. Ook heeft CQ Cologne het agentschap van geofysische meettoestellen en bedienen wij de markt in Duitsland, Nederland, België, Frankrijk, Engeland en de Scandinavische landen vanuit onze vestiging in Keulen (Dld).

Het dienstenpakket bestrijkt alle facetten die verband houden met de genoemde disciplines, separaat en gecombineerd. Concreet betekent dit enerzijds advies op beleids-, strategie- en projectniveau en anderzijds ondersteuning, begeleiding en controle op projectniveau. Ons doel; Gecombineerde projecten kwalitatief hoogstaand en effectief te laten verlopen met een maximum aan veiligheid (explosievenopsporing), een minimum aan verstoring van het bodemarchief (archeologie) en een absoluut 'schone' werkomgeving (milieu).

Gespecialiseerde vakkennis, internationale ervaring en een pragmatische multidisciplinaire aanpak leveren de basis voor dit dienstenpakket, dat regelmatig in samenwerking met andere ondernemers aangeboden wordt.

Één van onze partners is Hamaland Advies waarmee de in Nederland nog relatief prille Wereldoorlog archeologie onder de aandacht wordt gebracht.

www.cq-cologne.com (in de talen engels, Duits en Nederlands)

